

Pityeri harckocsizó (1967)

„Csao, hadnagy! – Örültem, és még azt hiszem, beszélünk...!”

ELŐHANG

A raj tele klassz gyerekekkel –
köztudomásu e tény.
De rendszeresen ki-kilóg egy
látszatra mimóza legény.
Miatta veszékel a cidri,
miatta a száj keserű;
íme, csattan a hang: *maga hátul,*
mit slattyog, akár a tetű?!
Rádörren atyásan a tiszt, s pi-
tyereg csak a kiskatona,
a gyerek tud eképp pityeregni,
ha nem indul a hintalova...

Heeej...!
– Vigyázz!
Pihenj!
Vigyázz!
– Bizony, fiúk,
a kapcaráncra mondom:
haláli módon
elanyátlanodott ez a srác.

És nőtt lavinául a „híre”
– e terhet a raj viseli –,
mert lassan a körlet, a század
úgy hívta csak őt: Pityeri.
De – és felel érte az őrség
– parancs! –: ki-ne-jusson e hír!
ne tudja meg senki a földön
ne tudja senki civil,
ne tudja meg iskola, otthon:
de... nincs mese, nincs hadova:
ne tudja a lány, *az a lány*, hogy
pityergett a kiskatona...

Heeej...!
– Vigyázz!
Pihenj!
Vigyázz!
– Bizony, fiúk,

a kapcaráncra mondom:
haláli módon
elanyátlanodott ez a srác.

És jó a parancs, mikor árvíz
tör, zúdul a gátakon át;
s hol tombol a vésteli örvény:
ott látni a kiskatonát,
mindig csak elöl, a veszélyben!
Ugratni ma már ki meri?:
hisz ettől a naptól az egység
hős harcosa lett Pityeri.
...A raj tele klassz gyerekekkel –
köztudomásu a tény:
közülük ha kirí Pityerink, – már
nem a régi mimózalegény.

Heeej...!
– Vigyázz!
Pihenj!
Vigyázz!
– Bizony, fiúk,
a kapcaráncra mondom:
oltári módon
katonás sztori lett ez a srác.

A BEHÍVÓ

Hiszitek vagy sem: nem rikoltott
örömében és nem vetett
a Behívó tiszteletére
mámoros díszbukfenceket.

Bár várta már – de szent közönnyel
unott ásítást kent el, és:
„Csak ez hiányzott, púp a hátra,
s hattyú nyakamra egy kelés!”

„Öcsi, csak egy kis meghatódást!”
A mama:
„Drága gyermekem,
ki ápol, jaj, ha megbetegszel,
mi lesz veled – mi lesz velem?!”

A fiú látja: sírni készül:

„Anya-királynóm, csemetéd
vitézi békeharcra felkent,
s ha mindez néked nem elég;

tudd meg: dicső fiad keblében
száz hősi példa kavarg... !”
– S fülsértő füttyel elvihartzott:
várták a hírt a haverok.

Amíg loholt: megsúghatom, hogy
a flegmaság, a szent közöny
mögött bunyóra kelt azonmód
a félsz, s a félszeg, új öröm...

Félelem? – annyi kósza hír jön,
hogy így, meg úgy a hadsereg;
öröm? – ez Férfias Kaland lesz:
gépek, *igazi* fegyverek!

*

Hej, rövid nóta az a két hét,
s mi minden történt ezalatt!
Legelőszőr a Balatonhoz
zarándokolt a kis csapat,

a galeri, barátok, lányok,
s a lelkes őszi út oka:
a *Rózsakő* körül keringő
bizsereggető babona:

„Aki párját e köre rogyva
átnyalábolja: deli, szép
egy-pár lesz véle, s őket aztán
ásó-kapa sem szedi szét.”

Párját hősünk itt ölbekapva,
ölelte, hol csak fogható!
(Majd elfelejtem: Jutka volt az;
ügyük komolynak mondható.)

„Hozzád, vitéz, amíg csak élek
– szavalt a lány – én hű vagyok!”
Kitárt karral ugrott az útra,
s letört a kényes túsarok.

Adódott ebből olyan cirkusz:
(hogy fogták már *egymás* hasát,
tizennyolcan, hármas sorokban
menetelt le a társaság,

le a hegyről, az állomásig;
– s ki kezdte el, ma már titok: –
Jutka miatt, vadul vihogva,
mind a tizenyolc: sántított!

BÚCSÚ A LÁNYTÓL

Két hét, rövid két napnyi búcsú
– egy hónap lenne legalább!
Szombat este (egy házban laktak)
összeröffen a két család,

fohászkodván a tévé-oltár
előtt – míg engedélyezett
búcsútáncra – vagy érthetőbben:
rázni – rohant a két gyerek.

Szülők, az istenért, mi lesz itt;
– amit nem értetek ti még:
maradt a tánc: – közös *barátjuk*
kuncogva kínált kéglijét

kereste a két „konspirátor”!
Útközben mit látott a busz?:
egymás *fejét* oly szenvedéllyel
rágták: – a morcos kalauz

kéjesen csukladozni kezdett,
s a „megálló”-t úgy búgta, hogy
pajzán dalocskát énekeltek,
s nem szálltak le az utasok...

*

Kattan a zár. (Ó, hová bújtál
te máskor dacos szenvedély?)
„Itt vagyunk.”

„Itt”.

„Fázol?”

„Nem.”

„Akkor

jó!”!

– és az istennek sem ér

egymáshoz a két vad-szerelmes.
No, majd a fal, a fal segít;
s buzgón szemlélik házigazdánk
fotóba dermedt őseit.

A fiú rágyujt, *tíz* gyufával;
megállt az asztalra dobott
doboz, (az áldott: ez a mentség!)
s leülve, elgyufáztak ott

egy órahosszat komor arccal,
s pöckölnek hajnalig talán,
de fölneszelt a kinti csendre, s:
„Ne nézz!”

– vetkőzni kezd a lány!

Lassan (több „modern” film a példa)
– hej, szívesebben *sírna* most.
(Maradna-futna... ám *marad*, hisz
így a *modern*, így *ildomos*.)

Fekszik. Szép természetét kinyújtva,
ijedt szemében félelem;
reszket a srác, s ügyetlen vágyban
fonódnak össze – meztelen.

*(Kaján pofák, perverz ripőkök,
letenni versemet, nyomás!
Álszent szűzek, lélek-heréltek,
nem lesz ma zsíros csámcsogás!)*

„– Öcsi!... jöhetnek... jaj, ne... kedves...
most ne... szerelmem... ne! ...ne itt”
– remegve túrt hajába s szórta
kiengesztelő csókjait.

„– Két év! – és meg kell veszni érted...”
– ám nem használ csók, szó, erő: –
„Két év... könyörgöm... *és ha más jön?!*”
„Te kis bolond... s a *Rózsakő*?”

*

Elöl a fiú: gyűlölettel,
mögötte ment a lány, szegény,
büntudattal, árnyékban végig,
ne lássa bánatát a fény.

– Hősünk hirtelen hátrasandít:
most megruházza! – azt hiszed:

s mit lát: a lány, félszeg mosollyal,
mögötte elszántan: *biceg!*

Bicegett, mint a Balatonnál,
szánnivalóan, egyedül;
néz a fiú – s már egy ütemre
*sántít*nak rendületlenül!

Aztán nevetve, kéz a kézben
futott a két kamasz, s veszett
jó kedvében több utcahosszat
minden kapun becsengetett.

*(Ezt követően három hétig
harsogó szitokhurikán
kavart fel minden kapualjat:
„Végünk! Isten is huligán!...”)*

– Futott a két gyerek, miközben
„méla lesben” a két család
ült a kihúlt ernyő körül, mert
rég elhangzott: „Jó éjszakát!”.

Ültek a kihúlt álomszekrény
előtt és lelkükben fagyos
gyanú szivárog:

„Hol lehetnek?...”

Talán csak...! Úristen!!! – Lajos!

Lányunk!...”

– „Ugyan, az én fiam nem
huligán” – perel a mama
büszkén – de azért gondolatban:
„Óh, csak jönnének már haza!”

Rian a jeges csend, az ajtó
csapódik és:

„Kaját, hamar!”

Szülők szemében bizonyosság –
s a srácokban nő a zavar...

Azok a vetkőztető, fürkész
tekintetek, „félő” szemek!
Zavarában egymásra pillant:
(„*Azt hiszik?*”) – és a két gyerek

előbb csak kuncog, nézve egymást.
aztán ragályos, féktelen
kacagásban oldódik minden:
szerelem, kudarc, félelem;

kacagna már a két család is
örömmel, ám csak mosolyog:
Sóhajt! – („Zuhan a kő a szívről”)
Ugyan!... ezek a taknyosok... !?

UTOLSÓ NAP

„Szia, Anyám, Zsuzsánna, drága.
búcsú! – kint harci mén kapál;
igyekszem, itt parkol a sarkon,
a rendőr felírhatta már...”

– Rohan, bár egy nap hátra van még,
de mentségére mondjuk el:
nincs lélek, ki úgy főz a földön
káposztát, mint a nagymuter.

– Ünnepe a pestkörnyéki házban.
hősünket úgy várják „haza”;
két jó öreg – s három lábasnyi,
tejfölös, felséges *zaba!*

Evett egész vasárnap estig.
„Egyél, pulyám, szép gyermekem!”
– s a nagyfater (üveg kaddal)
mereng a *volt* hadseregen.

Ahogy fogyott a bor, a kedve,
a harci kedve egyre nőtt;
mesélt a régi hadfiakról:
„Tudod te, mi volt azelőtt?...”

Tudd meg, fiam, ott nincs pofázás,
szörnyű urak a tisztetek;
– ha a tiszt a mennybéli isten –
akkor ők földi istenek!...”

Mesél. A „Szalmaszál” meséjét
említi majd a nagypapa:
„Nevezetes egy szalmaszál volt:
mit hordágyon, fél laktanya

hordozott körbe, s gyászpompával
valódi sírba temetett...

Aztán egy hétig fogkefével
tisztítottuk a körletet!”

– Káposzta, bor fogy – bizalom nő,
ahogy nagyapánk beszél:

„Nagyanyád meg ne tudja...

(Holnap

különben katona leszel,

s titkot tartani megtanít, hogy
arról koldulsz, a regula) –
ötven órát strázsáltam egyszer:
századunk őrmester ura

kivezényelt *biciklijéhez*,
kacsaringózva egy olyat...
hogy, ha elhagynám: hadbírótság
csipegeti fel csontomat!

Strázsáltam büszkén – bár magamban
cifráztam: a századcsuhás,
ha hallja, rögvest Dunának megy...
és közbeszólt a babgulyás,

a *híg* gulyás: (mert csak bakákat
keres meg az istenverés...)
s egy nap után – már megbocsáss, de –
nadrágomba röttyent az ész.

*Mert a katona őrhelyét nem
hagyhatja el:* (bár meggebed)
tele gatyával előléptem:
kitüntetett a hadsereg!”

(Ugye, nevettek? – ne tegyétek,
lehet, egy jó viccel felér
e Nagy Kaland – de nagyapánkból
a *rossz palackozás* beszél.)

Hősünk is – szégyen – felröhögne,
ha nem hallotta volna már
százötvenöttször e meséket...
De mit csinál a vén csatár:

a kedves, íme, imbolyogva
a kamra mélyéről kopott,
egér-pisilte, szú-harapta
zöld katonaládát hozott...

„Fiam, ez itt a harci jussod:

Láda nélkül a katona
olyan, mint egy rossz fuvaros, ha
szekere nincsen, csak lova!...”

*

Alszik a két öreg derűsen,
s reggel – alig pirkad az ég –:
a Láda előtt tisztelegve,
hősünk díszléptekkel – *lelép*.

– *Lelépett*, könnyes búcsú nélkül,
kezében ócska sportszatyor;
egyenruhája kopott farmer,
csámpás saru és tvisztpulóver...

Bízzunk, fiúk, hogy hősünk, végül,
jó katona lesz valahol!...

AZ ELSŐ LEVÉL

Ment a mama, futott a házban;
úgy szaporázta szét a hírt:
„Nincsen baja a gyermekemnek!
Öcsi, a kópé, végre írt!”

Bedöcögtek a nagyszülők is;
nincs tévé! – mindenekfelett
állott a régvárt küldemény – és
felbontották a levelet!

„– Mi az, talán tréfál a posta?
vagy elvesztette csepp eszét
katonafiúnk?” –

mérgelődnek
egy *vásznat* teregetve szét;

tiszta, fehérre mosott vásznat,
szegélye: mintás rojtozat,
s a fáradt kéz a négy csücsökre
cérnából kötött bojtokat.

Úgy szemre, irtó gondos munka;
nagyapánk kapcsol hamarabb:
„Ez egy kapca

– néz körül büszkén –
kapca hát! – egy kapcadarab!”

S mint rangidős, átvette tüstént
a kezdeményezést, s kevély
mozdulattal fordít a kapcán:

„Feleim, íme a levél”:

Kedvesanyám, Zsuzsánna!

S mind, ki

olvassa majd e levelet!

Jól vagyok – de nem ez a fontos,

hanem: családi kegyelet

szentelt ereklyeként vigyázza,

őrizze, óvja, mentse meg

e drága vásznat, (melyre írok)!!!

Óh, hogy takarta testemet:

kálváriáim nagy tanúja,

harcossá-válásom derék

kapcája, sőt kapcák kapcája!

Dalol a láb, ha benne lép!

Én beste, hányszor megtapostam,

gyűrte a csizma-„torkolat”:

szegény, szegény vászon, miatta

könny szorította torkomat.

– Ha legalább beszélni tudna,

mint a mozivászon, nahát!

Láthatnátok: Vigyázz! – Feküdj! – Föl!

Kúszás! – Jobbra és Balra át...

Különben –

semmi baj, vidáman

zümmög a harci gépezet:

zsenimre hamar felfigyeltek,

s gyakran kivételt képezek!...

Nőttem két! centit, arcomon szép

fénylő bronzötvözet ragyog.

(Ha nőnek még legalább tized,

– továbbszolgáló maradok...)

A kaja doszt, a rokonságot

és minden kapcsolt részeket

győzd meg Mama, hogy ne küldjék el:

tegyék félre a részemet!

– Írtál az Esti Egyetemről:

tanulsz, Anyám, Zsuzsanna? – Rajt!

Csak nem tudom, ily klassz szülőnek,

hogy érjek én nyomába majd?!

Ügetve tán? –

Dicséretemről

ezúton értesítelek:

segítsenek a magolásban

*a (nem létező) istenek.
– Írtad továbbá: egyre nyaggat
kalandjaimról egy dagadt
költő, hogy vidám verset írna –
kedves Szülém, ne hagyd magad!
Kérlek, közöld a toll-csatárral:
ha ennyit törődik veled,
jöjjön ide – s majd megtanulja:
mi a magyarok ihlete!
– Rövidesen esküt teszünk, még
megírom azt a nagy napot:
könnyezni a meg(6)ottságtól,
jer, nézd meg kondis magzatod!
– Végül is:*

*csókol százezerszer,
ki semmi véstől nem riad :
a jövő stratégia-reménye,
Néphadseregünk szemefénye,
a békeharc végső vezére.
– Bár.*

Ma.

Még.

Csak.

Slapic: –

Fiad

JUTKA

Ha jól emlékszem, épp vadul
a csizmáját kefélte:
észtveszejtőn belé nyilallt
a Jutka teste, képe.

Le kellett ülni hirtelen
– vagyis le kellett *volna*;
egy minden heccre fürge láb
a sámlit hátra tolt –

és hősünk révedezve, még
estében felkiáltott:
„Jutka! Hol vagy te, gyönyörű?!
Mért nincsenek itt lányok!”

„Jutka? Ki az?”

– és ugranak

felsegíteni hárman –

„Társam! Nóm! Énem! Mindenem!
Fél évig vele jártam!”

„Az nagy idő! – S klassz csaj-e, mondd?
– Igaz, néked ki hinne!” –
„Klassz csaj, mit klassz csaj! Tünemény”!
– „Hát írd neki, te, dinnye!”

„Írd meg, hogy jöjjön el hamar,
kínjaink ne tetézzé:
várja tizenkét harcos és
te, rajunk szemefénye.”

„Tollat ide !”
– kiskatonánk
nekiül a papírnak.
„Hé, csend legyen a folyosón:
itt bent, ma *lánynak írnak!*”

*

Te, országút, a púpjaid
simítsd ki most az egyszer,
léptei elől buktató
göröngyeidet vesd el!

S ha a szokatlan túsarok
csiklandozná a hátad:
túrd csak, s helyettünk is ügyeld
– úgy letről – azt a lábat;

azt a mini-szoknya alól
kibukkanó – temérdek
pusztai élményt szomjazó –
kiváncsiskodó térdet.

– Bandukol Jutkám. (Mit? Hogyan?
üsetek már a számra:
hősünk Jutkája bandukol,
baktat a laktanyába!)

Sétál a lány, előtte még
jó három kilométer,
sajgó lábára zsongító
zenét ordít az éter;

kezében táskarádió
űzné el az unalmat.
A táj: 28 csutkakúp,

9 fa, és a varjak.

Kihalt világ. („Na, várj, Öcsi!”)

– Ugyan, mért nézne hátra?
Dzsessz-ütemre szép fenekét
önfeledten riszálja.

Ugyan, mért nézne hátra, hol
egy tiszt átkozza folyton
saját, nagy, *megértő* szívét:
„Most itt kell kutyagolnom,

nekem, *nekem* az istenit,
míg tegnap este óta
boldogítja új asszonyát
a könyörgő pilóta.

Hogy miért nősülnek ezek,
csak úgy, ripsz-ropszra, még ha...
no, nézd csak!”

Tisztünk felfigyelt
a riszáló derékra.

Feledve gondjait, a lányt,
Jutkát figyelte váltig:
„Végre, elvontatom magam
most már a laktanyáig.”

De lépte egyre szaporább,
s a lányt végül beérte.
(Kit vár tizenkét harcos, és
plusz, a raj szemefénye.)

Illő köszöntés.

(„Szép csibe!”)
nézi tisztünk, s a leltár
elkészül gyorsan, *olvadó*
szívével sem perel már...

„Egy tiszt az országút kövén,
ez ám a ritka mázli:
deres halánték, kis pocak,
– sandít a lány – vigyázni!”

(Nyugi, ha adtak pult alól
már pergő női nyelvet:
háromszor állott sorba e
piskótatestű gyermek.)

„A laktanyába ?”

– „Óh, igen” –
s veti tisztünkre tiszta
tekintetét –

„A hódolóm,
kezdő militarista.

Behívták, én szóltam: ne még,
s azóta megtanultam:
komoly védelmi posztja van
a hidegháborúban.”

Unaloműző flörtbe kezd
Jutkánk, míg egyre várja,
várja tizenkét harcos, és
a hódoló, a drága.

„Jó fej, tudja, ha bepörög,
alkotó kedve támad;
hogy elnézem: *több csillaga*
lehet már, mint magának!”

– Tisztünk sem volt ám elveszett,
vagy magánakvaló „fej”;
s fegyvertárában készen állt
a zsargon és a sóder.

Meghökken – nem tagadhatom –,
majd rákapcsolt *hetyegve*,
illetve vette a *zsugát*:
„Úgy vélem, kis-kegyedke

szalmaözvegy, kit nem hevít
a házibulis éjek
izgalma, s a tagállamok
közös hadseregének

meghódítását tűzte ki
célul...”

– „Óh, régi álmom;
de ma, kedvesem, öszülő
*gyalogtiszt*ekre vágyom!”

És szót követ a szó, merész
a lányunk replikája.
(Kit vár tizenkét harcos, és
a hódoló, a drága.)

Jutkának nincs már tyúkszeme.
S a tiszt sóhajt merengve:
„Ha az az első: *igazi*:

ilyen lányom lehetne!”

– „Öcsi, itt megkapod fiam,
a nemzetközi helyzet
húsvéti ünnep lesz, ha ily
menő fejek nevelnek”

– mosolyog Jutka, s lép a tiszt
mellett – keresve hősét.
Merev *vigyázzba* ráng, s jelent
nékik a kapuórség.

Cseveg a tiszttel, úgy halad
beljebb a laktanyába;
s ott áll tizenkét harcos, és
a hódoló, a drága.

„Szia, srácok, na, semmi csók?”
azok csak állnak, állnak
tisztelegve.

„Mi az, fiúk,
karót kajált a század?”

Nincs válasz, csupán a szemek,
a szemek válaszolnak.
Tisztünk segít a helyzeten,
s a karót nyelt fiúknak

Továbbot int, s búcsúzni kezd:
(mozdulatát vigyázza,
lesi tizenkét harcos, és
a hódoló, a drága.)

„Élmény volt, hölgyem, ez az út,
kár, hogy végéhez értünk...”
„Csao, hadnagy! – Örültem, és
még azt hiszem, beszélünk...!”

Csak áll tovább a megkövült
csapat, szoborba dermedt.
„Mozgás, fiúk, no, mulya-raj,
vagy valljak tán szerelmet?!”

– „Mit tettél vélünk?!”

– „*Mért, talán
nem tiszt?*”

– „Az, az, tiszt, csakhogy
nem hadnagy, hanem ezredes!
és... és... *ezredparancsnok!!!*”

egy vízi átkelésen.

Eskü után vagyunk, tehát
elmondhatom a titkot:
deszantos hősünk, Pityeri.
A vezetést már itt-ott

megtanulta, sőt úgy vezet,
mint rajából akárki;
ám nem volt okos gondolat
korán Dunára szállni.

Emlékeztek, sebet hagyott
a tréfa gyenge lelkén;
magánya nagy, sokat borong
tisztbűvölő szerelmén.

S most: Víz, Szabadság, Levegő,
Duna, s dübörgő LUG-ja:
mit ád az isten – homlokon-
cuppantotta a Múzsa!

Hatalmas csók volt – ritka ma –
s a gépet túlüvöltve:
szerelmét, rejtett vágyait
ama rímekbe törte...

A véletlen az életét
két hétre jól kiszabta:
beledöglött a gép, a LUG,
a part menti iszapba.

– Büszken vonult a sittre, mint
akit nagy sorsa üldöz:
„Jöjjön a sötét börtön, ez
kell a költői tűzhöz!

Mélyül a lélek, szenvedés
a gondolat kovásza...!”
mereng a léten Pityeri,
a „fácános”-ba zárva.

Lelkébe beletaposott ,
szörnyen a Múzsa csókja: –
nem volt a sittnek még ilyen
odaadó lakója.

KARÁCSONY, OTTHON

Kormot pipáló kis *darálók*,
tűztarajú villanycsodák:
útrakél a fél munkásosztály,
útra kelnek a katonák.

Hajrá, ünnepi szerelvények,
töltést görnyesztő *dízelek*:
röpül haza hősünk, és néktek
vadabb iramért hízeleg.

Száguldjatok ünnepi gőzzel
fekete testű mozdonyok;
várják a nagy „népvándorlókat”
– hús, bor, kalács – az otthonok.

„Ide szállt fel az egész ország,
fogadnék...!”

sziszeg Pityeri,
fállábon állva, fészkelődve,
remegő térddel figyeli:

jut-e csak egy cipőnyi hely még,
ahová *mankója* befér;
a gólya-póz kissé dühíti...
Röpülj, te megtömött szekér!

„Félkézen állva is kibírnám”
dúdolja majd, s egy-két kanyar
helyre ráz mindent, hogy szolidan
és gyönyörrel hátat vakar:

„Nézelődöm,
– gondolja –

s aztán
a nagy *nyomásra* sört nyelek!”
Helyet változtat (sőt, tolakszik)
dumások körül ógyeleg.

Nincs szórakoztatóbb multság,
mint a vonaton kelt mesék:
minden utas egy monológ, egy
síneken járó bölcsesség:

„... a vejem impotens”
„ne mondja?!”
„... csak fél kézzel fojtotta meg...”
„... dohányzik? ... igen?”

„... hatan voltak,
földön a pipi, és *zamek*...!”

„Nagy drágaság lesz!”

„Frászt”

„A sógor
tudja!”

„Bolond az!”

„De bizony!”

Békepipaként körbe cuppog
a hasas boros demizson.

„Magácska, nemde, pesti?”

„*Télak*,

lekopni!”

„Ismerős pedig...”

„És a mamája...?”

– két megálló

s már *egymás* kezét tördelik.

– Hősünk halad, végigevickél
a lustán himbáló kocsik
folyosóin, fülelve buzgón,
s oltári jól szórakozik:

„Hogy mennyi szép lányt rejt az ország!”
s ha egy fülkére ráhibáz:
stoppol, szemez, visszaszemeznek;
s a vidám utazási láz

hevében, szinte combközépig
csúszó *miniknél* meg-megáll:
„Áldott légy, aki kitaláltad!”
S melléje lép egy ősz szakáll,

a tisztos agg csettint...

„A vénség!”...

Deres forgókorong a táj:
de nem ad nékik ennyi élményt,
figyelmük combról combra száll...

Majd büfé: egymás hegyén-hátán
mámoros utazók, mohó
kézzel palackba kapaszkodnak,
óh, kotyogó fogózkodó !...

Aztán...

csak annyit láttam még: esővel
fogadta Pest honvéd fiát...
Olvasóm! Itt a szegény szerző
hozzád bocsánatért kiált:

a pályaudvaron a hősét
bucsuszó nélkül hagyta ott,
felajzott szívvel buszra szállt, majd
hivatalokba rúgtatott:

ösztöndíjat remélt az árva,
s amíg pénzéért körbejárt;
önállóságra kárhoztatta
Pityerit, a kiskatonát.

Barátaim, így hallomásból
írhatom a történeteket:
Telefon. Presszó. Várta Jutkát.
Örült nagyon (*kiléphetett*

látószögemből!) : elszánt arcán
pirul két rumos fekete:
srácok, segítség! – mire készül
e kaján baka-csemete?!

– Megjött a lány: a Nagykörutat
megrendítette az a csók!
(A kávésnő, sügyig zavarban
zacc nélkül főz egy adagot!!!)

Tisztázódtak a tisztázandók,
már mennek is, hősünk siet;
talán a klubban *beatizálnak*
a haverok, a többiek.

Világvége? – zenekar próbál:
s nagy tömegben tinédzserek
vetélkedve, kiguvadtt szemmel
kotta nélkül üvöltének.

Pityeri nem lát a pipától,
úgy fültövön vágta a zaj:
„Egy formás alaki kiképzés
rendbe tenné őket hamar;

ötven túrázó LUG motorja
hozzájuk képest: suttogás.
Ugrásszerű az erősítők
fejlődése...

Jutka! Nyomás!”

Újra presszó. A szerelemtől
katonánk már se hall, se lát.
(Képzem: ilyen művészettel
nem fűzték még senki agyát...)

„Vitézem! Jóanyánk, Zsuzsánna
az öregeknél ünnepel!”
(Óh, én pénzéhes fűzfa-költész:
Pityerit mért vesztettem el?!)

Nyílik az ajtó:

„Hát te, itthon?”
„Üdvözlégy, pásztor!”
– így a báty,
aki *egyik* menyasszonyával:
„éppen díszítette a fát”.

„*Klafa*, ha már így összejöttünk:
világosodj meg, Betlehem,
akad itt mindenkinek *jászol*:
sok boldog ünnepünk legyen!”

És lőn is akkor nagy vigasság,
két szende szűz, s két szép legény:
nagyon-nagyon szerették egymást
a szeretet szent ünnepén.

– Karácsony, óh, szelíd Karácsony:
mely lélek náluk boldogabb?
És tartott nekik a fenyőfa
könnyező gyertyacsonkokat.

BALLADA EGY VÉN T-34-RŐL

A sor végén, a kecsesen lapos
tankok mögött, mint keménykalapos,
hetyketartású vén szaki figyel,
hogy ultramodern gyermekeivel,
utódaival mi minden csodát
mívelnek még a tömzsi katonák.
Míg régi véres csatákon mereng:
dugattyúit kipárnázza a csend.

A béke csöndje furcsa néki tán;
a nyugalom, s az olajos, vidám
srácok, akik az ifjuság jogán
úgy becézik csak: öreg csotrogány.
Gránátütötte sebektől ragyás,
páncéltestén száz görcsös forradás...

Martinok tüzetől mentette meg,
s tartotta itt az óvó kegyelet!

Ha a tétova újonc vezetők
évente egyszer körülveszik őt;
köpenye mögé másznak, s tágranyílt
szemmel számolják horpadásait.
S mert babrálgatnak fogantyúival:
úgy véli, régi parancsszó rivall;
feldübörög a gépi akszakáll,
s nyikorogva a betonplaccra áll;
motorja bárha köhécselve húz;
(hej, kopott csapágy, hej, te rozsdacsúz):
tereplegyűró kedve ébredéz:
egy ijedt legényt bal térdére vesz,
és öregesen (nem így egykoron!)
csak körbecsoszog a tankodromon.
A harckocsizás fortélyaira
oktat ma is a vén vasparipa!

„Legendás harcok, tiprató halál
tanúja, vénség, obsitos batár,
nyugállományú kedves ócskavas;
koporsó, derék védőpajzs, ravasz
stratégiákon ékütő, kevély
dübörgő fegyver – és szelíd szekér,
melyen a fáradt, megtört katonák
mentek előbbre, országokon át...
Fogadj magadba...”

– így dünnyög talán

a tankba mászva hősöm, katonám.

1 9 3 5 – kopott

cirill betűk és karcolt dátumok;

Kurszk 43 – Berlin 45!

„Kik ültek már e botkormány mögött?
Fiatal srácok? Meglett emberek?
Gyávák vagy vidám győzhetetlenek ?
Élnek-e, vagy pár betütöredék
őrzi a hősi halottak nevét?
... De *súlyba* minden régi krónika;
mozgás Öreg, az oktatóm *pipa*.
A kormányrúdon feszül két kezem:

lovagoltass meg csúzos térdeden!
Bátran döcögtes – félre áhítat –
mint nagyapák kis unokáikat.
Te múzeumba vágyó gépezet:
idézd hajdani harci énedet;
idézd meg azt a győztes rohamot,
a száguldást, az örült iramot....
De *utoljára* idézd így nekem,
s amit idéztél, többé ne legyen!”

– S fiúk, nézzétek, megmozdul a gép,
kehes motorja túrázik elébb,
majd nagyot lódul! – Hú, a mindenit! –
feledi zörgő izületeit,
és fut – dehogy fut: rohan – megremeg
iramától a gyakorlóterep.
És rohan, és a régi, friss acél
rugalmassága benne visszatér!
Rohan, megújult tonnás tömegén
bukfencet hányva ünnepel a fény.
„Hajrá, öregcsont! Harci riadó!”
S száguld: fájdalmas harmónikaszó
akkordjaitól ámul a határ;
s röpül, esetlen, lánctalpas madár,
röpül, *azért is*: – ilyen madarat
nem láttak még a magyar ég alatt!
– Röpül! Idézve régi hősokeket:
felhők fölé röpíti hősoket!...

– Nem ócskavas még! – így mentette meg,
s tartotta itt az óvó kegyelet!

PITYERI ELMERÜL

Folyóink közt te szöke szépség,
te áradó, örvényszemű;
protekcióért gazsulálni
– folyóhoz – nem törvényszerű.

Ha szerény pártfogásod kérem,
nem önös érdekből teszem:
módszertani bemutatóra
készülődik az ezredem.

Haverságunk emléke bíztat;

kérlek, a kölyökkor jogán,
emlékeztetlek a füzesre,
emlékeztetlek, hogy korán

cinkosoddá tettél a „bűnben”,
tudod, a Nagy Kanyar fölött,
mikor négy meztelen cigánylányt
lestem meg karjaid között.

Magadhoz bővöltél a mélység
varázslatával, vén folyó;
felkínáltad a gyönyört: négy lányt,
a vágyat: síma, csapkodó

hullámaiddal úgy becézted
ölüket, barna vállukat;
cinkossá tettél, nem felejttem
csiklandó visongásukat.

Szertelenséget adtál, örvény-
tölcsérben kínáltál veszélyt!
(Mélységeddel adós maradtál –
mondják!)

Tisza, hát épp ezért:

szeresd, dajkáld Zsófit, a tankot,
s a páncélszoknyája alatt
kuporgó, parancsszóra váró
izguló jómadarakat.

– A feladat nem közönséges,
amely a négy legényre vár:
lemerülnek, a vízközépig
haladnak, s ott a gép leáll.

Két óráig lesznek a mélyben
– segítsd meg őket, óh, Tisza –,
amíg a partra vontatódik
fürdőző, bűvár Zsófi.

„Pityeri, szólj, most még kiszállhatsz,
s kérünk egy öreg vezetőt;
nem élem túl, ha épp miattunk
lebögsz az olvasók előtt.

Mert nem szerelmes csónakázás, –
bemutató lesz, próbaképp:
– rajtunk az ezred szeme – mit bír
az ember, s hogy tömít a gép...”

... Merülnek. A kíváncsi fűzfák
üstökén égneáll a hab.
Merülnek – a csikorgó lánctalp
a folyó medrébe harap.

Merül a tank, (az izgalomtól
tátott szám fölött a bajúsz
mered) – merül, mint őshüllő, mint...
mint egy... *harckocsi-szaurusz*.

„Zsófikám, kicsim, így, nyugodtan,
víz alatt jár-a-ba-ba-jár...”
gügyög Pityeri, mert a szíve
egyre gyorsabban kalapál.

„Leállni!”
– „Értettem: Leállni!”
Szinte fülükbe tép a csend.
„Én, mélyvizi tizedes, pakli
zsugám mért hagytam odafent?”

– szól a főnök, s a haza földjét
piszkálja körmei alól.
Örvezető I.: füttyörészik,
örvezető II.: dalol:

„Harckocsi fürdik,
haj, a Tiszába’,
majd a sok ürge
partra cibálja...”

Csak Pityeri hallgatag – néma
halak testvére –, úgy figyel:
szuszogását harsány ricsajnak
véli, verejték önti el;

képzeli: tébolyító, szörnyű
erő szorítja mellkasát,
úgy érzi: szétlapúl a teste
a páncélkalodába zárt.

Ugrana!... Összevissza kapkod,
fullad, és se élő, se holt!
A füttyös örvezető nézi:
„Fiúk, a kormányos betojt!”

A tizedes „Vétel”-re állít,
és úgy marad a rádió:
„Mizujs, fickándos kedvű társam,
te víz alatti zöld dió?”

Az ócskavas lelkedre ült, mi?
szorít? – Ez futó félelem;
ne gondolj rá, ugyanígy történt
a kezdet kezdetén velem.

A társaim addig püfölték
– csavarhúzóval – sisakom,
míg megnyugodtam. Nyugi, honvéd!
Zsófi rendes lány – bizalom!

Tudod-e, hány ember vigyáz rád,
s törődik kiskomám, veled:
ha *akarnád* sem vesztenéd el
époszba illő életed.

Na... nem is igaz, amit érzel.
Egy öreg lövegkezelőt
említenék, *az* félt csak aztán!
Két nappal esküvő előtt

kapott behívót. – Isten ujja –
gondolta: Várj meg, Incike!
– Arapótlékként ráragadt itt
helyben rögtön két kis bige.

Tartott a pendli rendre, mígnem
e vágytól túltengő kebel,
egy percnyi elmeöngéséből
egyszerre hívta őket el.

Mind a *hármat*. Jött a menyasszony
messze tájról, és jött a két
harmatos lelkű arapótlék,
s *egyszerre* mondták a nevét

a kapunál, még kora reggel.
– Estig verték a tamtamot:
a srác haláli félelmében
úgy elbújt – nem találtatott.

Tűvé tettünk mindent, míg elment
a három harcias leány;
s kora hajnalban találtak rá,
elalélta a – latrinán.”

Elhallgatott, és hősöm arcán
lassacskán visszatér a szín.
„Figyelj tovább: két hét, s lelépünk,
s mert te maradsz a harckocsin:

ismerd meg Zsófi hétpecsétetes
rejtélyét. – Jó öt éve már...
Van itt egy lőszer... Nézd...
A gránát...
A hüvelyben... Csavarra jár...

Szagolj bele!”
– „Kisüsti!”
„Úgy ám,
megízlelné az isten is...
Hohó! – víz alatt nem piálunk,
(megírják majd a *Princben* is!)

Egy év után te add tovább, és
úgy válassz embert, öregem:
akármilyen van: erő *a gépben*,
és *ebben*: pálinka legyen!”

Zsófi!... Zsófi! – reccsen a kagyló –
Zsófi!... Vontatás!... Figyelem!
– S a tank oly keccsel kél a vízből,
mint Vénusz, annakidején...

„Jelentem, hogy Pityerí honvéd
kiválóan viselkedett!”
S dübörög már tvisztelve Zsófi
a pálya buckái felett:

„Megállj, kormányos, itt a *lőszer*:
húzd meg, hadd fűtse gyomrod!”
– „Harckocsizók, ezen a prérin
nem akad nálam boldogabb!”

Otthagya félelmét a mélyben.
Szabira küldik őt, *Haza!*
...Úgy megy neki minden *azóta*,
mint a szüreti csősz hasa.

LESZERELÉS

Felvette legszebb köntösét a város,
mint szép menyecske: díszbe öltözött;
szűk lett az utca, lobogós, virágos,
kiváncsi szemű házai között.

Az ünnep furcsa, ritka íze reszket
a szívben, aztán perdülő dobok,
trombitaszó, s a *harckocsizó ezred*
leszereléshez felsorakozott.
– Zsong a szülők ragyogó arcu csokra,
csak a leányok állnak csendesen;
hány riadt szép szem néz a harcosokra:
„Hát mégis elmégy, s itt hagysz, kedvesem?!”
Letelt a két év; hej, mennyire várták
a fiúk eme drága perceket:
most úgy tűnik, mind szomorú, alászállt
talán a láz – nem túlzott lelkesek.
Letelt a két év, úgy álltak ma sorba:
megtisztelni az utolsó napot;
a parancsnoknak tán kapar a torka:
a búcsúbeszéd ej, de szaggatott...
Búcsúbeszéd? – óh, nem búcsúbeszéd ez:
a tapasztalt, a sok vihart kiállt
apa intelme, gondja, hogy mit érez,
amikor szárnyra bocsátja fiát.
– Hősöm is ott áll, ott feszít – hiába:
a szeme Jutka szemét keresi.
Új fiú ül a tankban, Zsófikában,
a piás löszert már más kezeli.
– Így van, fiúk, hisz nem lehet ez másként,
csak jókedv legyen mindig, az a fő,
– hopp, ki ne hagyjam: *utolsó dobásként*
örvezetővé léptették elő.

Búcsúzom én is, olvasóm – ne könnyezz,
s ti sem, leszerelt öreg katonák;
tulajdonképpen ennyi volt az összes
kaland.

Szia! – Nem folytatom tovább...

UTÓHANG

Ha olykor azért legendákat hallasz,
hogy ezt vagy azt művelte Pityeri;
ne kábítson el a hadovahalalmaz,
hisz nálam jobban ki ismerheti?
– Hallottam én is egy-két adomáját:
hogy tábornoka becses életét
megmentette, ki fél tábornokságát
néki adta és leánya kezét...

Mesélik azt is: az ezred leánya
a laktanyába vitte magzatát,
felmutatta, s Pityeri parancsára
a sportpályán az érdekelt apák
tömeggyűlésen vettek részt: szavaztak,
és ő vállalta el a gyereket;
jobbján a lány és bal karján a magzat,
úgy hagyta el a néphadsereget...

...A valóságot nem mindenki tudja:
a hajógyárban motorszerelő.

A csóbe húzta szerencsésen Jutka,
jó négy hónapja volt az esküvő...
Nemrég leültünk egy üveg bor mellett,
(nemcsak a sört, a bort is szereti)
s elolvastva e róla szóló verset,
csak ennyit mondott nékem Pityeri:

„Döccen a ritmus, kopottak a rímek,
és egy-két jelződ, apám, kész kacaj;
és hosszú, szörnyen hosszú ez, te – írják:
nagy fecsegő vagy, – tényleg ez a baj.

Bár, így olvasva, nem nyom el a *szundi*.

Ne haragudj, így végzem, tömören:
aki ily meggyőzően tud hazudni,
tisztelet annak, édes öregem!”